

SREBRENICA I OKOLINA

Činjenice koje je Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) utvrdio za regiju Srebrenica i okolina nađene su u presudama Draženu Erdemoviću, Momiru Nikoliću, Draganu Obrenoviću, Radislavu Krstiću, kao i Vidoju Blagojeviću i Draganu Jokiću (Blagojević i Jokić), zatim u predmetu protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Ljubomira Borovčanina, Radivoja Miletića, Milana Gvere i Vinka Pandurevića (Popović i ostali), potom u presudama Zdravku Tolimiru, Naseru Oriću, Momčilu Perišiću, Radovanu Karadžiću i Ratku Mladiću.

Baza sadrži više od 300 činjenica koje su utvrđene u ovih deset presuda.

Žrtve zločina 1992. i u julu 1995. godine su bili civili i vojnici koji su prethodno zarobljeni, a kao počinioци su označeni pripadnici vojnih i policijskih formacija Armije BiH, dok su žrtve genocida i zločina u julu 1995. bili zarobljeni civili i vojnici, a počinioци srpske vojne i policijske formacije.

U nekim presudama nije ni navedeno da li su određene aktivnosti vršile vojne ili policijske snage, već samo "snage bosanskih Srba", a taj termin je preuzet i za ovu bazu.

Reference na činjenična utvrđenja iz presuda prikazane su odgovarajućim rednim brojevima paragrafa iz tih presuda (koji su identični i u originalnim presudama na engleskom jeziku i u prevodima tih presuda), kao i brojevima stranica iz prevoda presuda (koje mogu, ali ne moraju odgovarati brojevima stranica u originalnoj verziji na engleskom jeziku).

Sve navedene činjenice odnose na pravosnažno utvrđene činjenice, a reference na presude odnose na prvostepene presude, s obzirom da je u njima utvrđivano činjenično stanje. Tekst će se referisati na drugostepene presude, samo ukoliko je u njima izmijenjeno relevantno činjenično stanje utvrđeno od strane prvostepenog vijeća.

Počinioци zločina i genocida koji su konstatirani u Srebrenici nakon što je 11. jula 1995. Vojska Republike Srpske zauzela grad bili su pripadnici vojnih i policijskih formacija Republike Srpske, ali i jedne paravojne jedinice koja je učestvovala u egzekucijama ("Škorpioni").

Hiljade zarobljenih Bošnjaka, kako se navodi u presudama Radislavu Krstiću, pogubljeni su gotovo do posljednjeg čovjeka. Neki su ubijani pojedinačno ili u malim grupama, a neki su ubijeni na mjestima na kojima su bili privremeno zatočeni. Većina njih je ubijena u pažljivo isplaniranim masovnim egzekucijama, počevši od 13. jula. do 17. jula 1995. na području Bratunca i Zvornika.

Konstatirano je da je u koloni, koja je s područja Srebrenice krenula ka teritoriji pod kontrolom Armije BiH, bila jedna trećina naoružanih, ali da, po razbijanju kolone na više dijelova i zarobljavanja na hiljade muškaraca i dječaka, nije napravljen ni najmanji napor da se civili razdvoje od vojnika, a ni pripadnici Armije BiH koji su zarobljeni nisu aktivno učestvovali u borbama kada su ubijeni.

Žrtve su nakon egzekucija bile pokopane u primarnim grobnicama, a kasnije su iskopane i ponovo pokopane u sekundarnim grobnicama, tokom septembra i oktobra 1995. godine.

Mnoga sudska vijeća su prihvatila da je u julu 1995. ubijeno između 7.000 i 8.000 bosanskih muslimana.

Radovan Karadžić, predsjednik Republike Srpske (RS), u martu 1995. je izdao direktivu pod nazivom "Direktiva 7", u kojoj se konkretno navodi da VRS* treba "izvršiti potpuno fizičko odvajanje Srebrenice od Žepe, čime spriječiti i pojedinačno komuniciranje između ovih enklava. Svakodnevnom planskim i osmišljenim borbenim aktivnostima stvoriti uslove totalne nesigurnosti, nepodnošljivosti i besperspektivnosti daljnjeg opstanka i života mještana u Srebrenici". ([str. 12. Krstić](#)) ([str. 38. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 65–66. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 77–78. Tolimir](#)) ([str. 2053. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1252. Mladić, tom III](#))

*Vojska Republike Srpske

Dio plana bila je i blokada konvoja pomoći: "Preko nadležnih državnih i vojnih organa, zaduženih za rad s UNPROFOR-om i humanitarnim organizacijama, planskim i nenametljivim restriktivnim odobravanjem zahtjeva, smanjiti i ograničiti logističku podršku snaga UNPROFOR-a u enklavama i dotur materijalnih sredstava muslimanskom življu, i učiniti ih ovisnim od naše dobre volje, a istovremeno izbjeći osudu međunarodne zajednice i svjetskog javnog mnijenja." ([str. 12. Krstić](#)) ([str. 38. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 65–66. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 77–78. Tolimir](#)) ([str. 2054. Karadžić, tom IV](#))

Glavni štab VRS-a izdao je krajem marta 1995. "Direktivu 7.1", koju je potpisao Ratko Mladić, a koja je izdata "na osnovu 'Direktive br. 7'" i upućivala je Drinski korpus VRS-a da, između ostalog, sprovodi "aktivna borbeno dejstva oko enklava". ([str. 13. Krstić](#)) ([str. 38. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 68. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 79. Tolimir](#)) ([str. 2055–2056. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1252. Mladić, tom III](#))

U ime tadašnjeg komandanta Drinskog korpusa Milenka Živanovića izdate su 2. jula 1995. dvije zapovijedi, u kojima se iznosi plan za napad na enklavu i raznim jedinicama Drinskog korpusa izdaje naređenje da pređu u stanje borbene gotovosti. Operacija je dobila šifrovani naziv "Krivaja 95". ([str. 13. Krstić](#)) ([str. 43. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 92. Popović i ostali, tom I](#)) ([str.](#)

[93–94. Tolimir](#)) ([str. 2069. Karadžić, tom IV](#))

Ofanziva VRS-a na Srebrenicu započela je 6. jula 1995. ([str. 13. Krstić](#)) ([str. 45. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 94. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 95. Tolimir](#)) ([str. 2070–2071. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1284. Mladić, tom III](#))

Kasno 9. jula 1995., Karadžić je izdao novo naređenje, kojim je Drinskom korpusu VRS-a dao zeleno svjetlo da zauzme grad Srebrenicu. ([str. 14. Krstić](#)) ([str. 96–97. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 99. Tolimir](#)) ([str. 2076. Karadžić, tom IV](#))

Paljene su kuće i uništavani vjerski objekti. ([str. 1285. Mladić, tom III](#))

Oficiri VRS-a predvođeni Mladićem trijumfalno se šetaju Srebrenicom u kasno poslijepodne 11. jula, istog dana kada je VRS zauzela grad. ([str. 15. Krstić](#)) ([str. 100. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 106. Tolimir](#)) ([str. 2082–2083. Karadžić, tom IV](#))

Na hiljade stanovnika Srebrenice pobjeglo je u Potočare kako bi potražili zaštitu u bazi UN-a, do večeri 11. jula se okupilo oko 20.000 do 25.000 izbjeglica, i njih nekoliko hiljada nahrupilo je u samu bazu UN-a, dok su se drugi smjestili po obližnjim fabrikama i poljima. ([str. 15. Krstić](#)) ([str. 51. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 101. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 109–110. Tolimir](#)) ([str. 1286–1287. Mladić, tom III](#))

Tokom poslijepodneva 12. jula 1995. srpski vojnici su se umiješali u masu i dolazi do ubistava. Vojnici su izvlačili ljude iz gomile i odvodili ih. ([str. 17. Krstić](#)) ([str. 62–63. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 120. Popović i drugi, tom I](#)) ([str. 111. Tolimir](#)) ([str. 2104. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1286–1287. Mladić, tom III](#))

Žene i djevojke su odvođene i silovane, a nekoliko je ljudi bilo toliko izbezumljeno od straha da su počinili samoubistvo vješanjem. ([str. 18. Krstić](#)) ([str. 124. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 2104. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1286–1287. Mladić, tom III](#))

Konstatirano je da su po zauzimanju Srebrenice u julu 1995. snage bosanskih Srba skovale i sprovele plan da iz enklave odvezu sve žene, djecu i starce bosanske muslimane. ([str. 20. Krstić](#))

Žene, djeca i starci potrpani su 12. i 13. jula 1995. u autobuse i pod kontrolom snaga VRS-a odvezeni iz Potočara na teritoriju pod kontrolom

bosanskih muslimana u blizini Kladnja. ([str. 18. Krstić](#)) ([str. 131–132. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 2111. Karadžić, tom IV](#))

Od jutra 12. jula snage bosanskih Srba počele su da izdvajaju muškarce od ostalih izbjeglica u Potočarima i drže ih na zasebnim mjestima, a odvođeni su u objekat u Potočarima poznat kao “bijela kuća”. ([str. 20. Krstić](#)) ([str. 63. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 129. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 130–131. Tolimir](#)) ([str. 2113. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1286–1287. Mladić, tom III](#))

Muškarci su odvajani i prilikom ulaska u autobuse. ([str. 126. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 130–131. Tolimir](#)) ([str. 2111. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1343. Mladić, tom III](#))

Vojnici iz holandskog UNPROFOR-a pokušali su pratiti autobuse iz Potočara, u kojima su se nalazili civili bosanski muslimani, te su uspjeli ispratiti prvi konvoj izbjeglica 12. jula 1995., ali nakon toga su zaustavljeni na putu, a vozila su im ukradena uz prijetnju oružjem. ([str. 19. Krstić](#)) ([str. 70. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 132. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 133–134. Tolimir](#)) ([str. 2116. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1340–1341. Mladić, tom III](#))

Odvoženje bošnjačkog civilnog stanovništva iz Potočara dovršeno je uvečer 13. jula 1995. do 20 sati. ([str. 19. Krstić](#)) ([str. 72. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 133. Tolimir](#)) ([str. 1341–1342. Mladić, tom III](#))

Kada su autobusi sa ženama, djecom i starcima krenuli na sjever, prema teritoriji pod kontrolom bosanskih muslimana, zaustavljali su ih putem i ponovo pretresali tražeći muškarce. ([str. 21. Krstić](#)) ([str. 133. Popović i ostali, tom I](#))

Do 13. jula 1995. godine uvečer približno 25.000–30.000 bosanskih muslimana koji su se sklonili u Potočare poslije pada Srebrenice – izuzev ranjenika – odvezeno je iz baze UN-a u okviru operacije koju je organizovalo rukovodstvo VRS-a, uz pomoć policije. ([str. 145. Tolimir](#)) ([str. 2117. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1340. Mladić, tom III](#))

Od poslijepodneva 12. jula, pa tokom cijelog 13. jula 1995., muškarci koji su bili zatočeni u “bijeloj kući” ukrcavani su u zasebne autobuse, a ne u one u kojima su bili žene, djeca i starci, i iz baze u Potočarima odvoženi na mjesta zatočenja u Bratuncu. ([str. 22. Krstić](#)) ([str. 72. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 140. Tolimir](#)) ([str. 1343–1344. Mladić, tom III](#))

Do večeri 13. jula, u bolnicu u Bratuncu prevezeno je 59 pacijenata iz baze UN-a. (str. 142. Tolimir) ([str. 1341–1342. Mladić, tom III](#))

U danima neposredno poslije pada enklave Srebrenica, na području Potočara otkriveno je više leševa. ([str. 72. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 141. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 145–148. Tolimir](#)) ([str. 2130–2131. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1548–1552. Mladić, tom III](#))

Granatiranje Srebrenice 10. i 11. jula 1995., bilo je smišljeno kako bi se bošnjačko stanovništvo zastrašilo i istjeralo iz grada. ([str. 51–52. Krstić](#)) ([str. 76. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 101–102. Popović i ostali](#))

U hotelu “Fontana” u Bratuncu su 11. i 12. jula 1995. održana tri sastanka oficira VRS-a, UNPROFOR-a i predstavnika Srebreničana na kojima se raspravljalo o hiljadama ljudi u Potočarima. ([str. 52–54. Krstić](#)) ([str. 55–59. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 107–114. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 112–117. Tolimir](#)) ([str. 2086–2099. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1297–1298. Mladić, tom III](#))

Konstatirano je da 12. i 13. jula 1995. bošnjački civili iz Srebrenice, koji su autobusima odvezeni iz Potočara, nisu slobodno izabrali da napuste područje bivše enklave. ([str. 61. Krstić](#))

Nakon zauzimanja Srebrenice u julu 1995., bosanski Srbi su skovali i sproveli plan da pogube što je moguće više vojno sposobnih muškaraca bosanskih muslimana koji su se nalazili u enklavi. ([str. 35. Krstić](#)) ([str. 358. Tolimir](#))

Kolona se okupila u blizini sela Jaglići i Šušnjari i počela se kretati prema sjeveru, procijenjeno je da u njoj bilo između 10.000 i 15.000 ljudi, oko trećine muškaraca u koloni bili su bošnjački vojnici iz 28. divizije, iako nisu svi vojnici bili naoružani. ([str. 22–23. Krstić](#)) ([str. 80. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 105–106. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 108. Tolimir](#)) ([str. 2085. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1383–1384. Mladić, tom III](#))

Snage bosanskih Srba pokrenule su artiljerijski napad na kolonu koja je prelazila asfaltnu cestu na području između Konjević-Polja i Nove Kasabe, i samo otprilike trećina muškaraca uspješno je prešla asfaltnu cestu, a kolona je razbijena u dva dijela. ([str. 23. Krstić](#)) ([str. 148–149. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 151–153. Tolimir](#)) ([str. 2138. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1389. Mladić, tom III](#))

Tokom poslijepodneva 12. jula 1995., ili najkasnije u ranim večernjim satima, snage bosanskih Srba počele su zarobljavati veliki broj ljudi sa začelja kolone, na nekim mjestima su postavili zasjede, na drugima su pozivali ljude iz šume, nagovarajući ih da se predaju i obećavajući da će se pridržavati Ženevskih konvencija, pucali su u šumu iz protivavionskog naoružanja i drugog oružja ili su koristili ukradenu opremu UN-a ne bi li muškarci bosanski muslimani pomislili da su to predstavnici UN-a. ([str. 23. Krstić](#)) ([str. 83–84. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 149–150. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 2139. Karadžić, tom IV](#))

Najveće grupe muškaraca bosanskih muslimana iz kolone zarobljene su 13. jula 1995. godine. Njih nekoliko hiljada okupljeno je na livadi kod Sandića, ili u njenoj blizini, i na fudbalskom terenu u Novoj Kasabi. ([str. 23. Krstić](#)) ([str. 150. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 2144. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1389–1390. Mladić, tom III](#))

Snage bosanskih Srba su u julu 1995., nakon pada Srebrenice, pogubile nekoliko hiljada muškaraca bosanskih muslimana. Ukupan broj pogubljenih muškaraca kreće se, vrlo vjerovatno, između 7.000 i 8.000. ([str. 33. Krstić](#)) ([str. 211. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 40. Momir Nikolić](#)) ([str. 9. Obrenović](#)) ([str. 267. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 1601. Mladić, tom III](#))

Između 1.000 i 4.000 zarobljenih muškaraca bosanskih muslimana iz kolone držano je 13. jula 1995. na livadi u Sandićima. ([str. 87–88. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 151. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 157–158. Tolimir](#)) ([str. 2145. Karadžić, tom IV](#))

Otprilike 1.500 do 3.000 muškaraca bosanskih muslimana zarobljenih iz kolone bilo je 13. jula zatočeno na fudbalskom igralištu u Novoj Kasabi. ([str. 93. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 161. Tolimir](#)) ([str. 2148. Karadžić, tom IV](#))

Nekim zatočenicima naređeno je da pješice odu prema obližnjem skladištu u Kravici, drugi su ukrcani u autobuse i kamione za Bratunac i druga obližnja mjesta, gdje su odvezeni i zatočeni iz Nove Kasabe. ([str. 89. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 153. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 160–164. Tolimir](#)) ([str. 2147. Karadžić, tom IV](#))

U Bratuncu je u noći 13. jula bilo parkirano između 80 i 120 autobusa i kamiona, a procjenjuje se da je u njima bilo zatočeno od 3.500 do 4.500 muškaraca bosanskih muslimana. ([str. 98–99. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 159–160. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 181–182. Tolimir](#)) ([str. 2201–2204. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1566. Mladić, tom III](#))

Veći broj zarobljenih je tokom noći bio zadržan u školi "Vuk Karadžić", iz koje su zatočenici izvođeni i premlaćivani, neki su odvedeni i ubijeni. ([str. 101. Blagojević i Jokić](#))

Srebreničani su bili zatočavani u hangaru iza škole, odakle su izvođeni i premlaćivani, neki su preminuli od povreda, a između 40 i 80 zatočenika je izvedeno iz hangara i ubijeno. ([str. 101–102. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 182. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 185. Tolimir](#)) ([str. 2202–2205. Karadžić, tom IV](#))

Više ljudi je izvedeno iz autobusa i nisu vraćeni, dok je u jednom od autobusa ubijen jedan zarobljenik. ([str. 104. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 182–184. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 186–187. Tolimir](#)) ([str. 2208. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1567. Mladić, tom III](#))

Od 12. do 14. jula više od 50 muškaraca bosanskih muslimana pogubljeno je u školi "Vuk Karadžić" i oko nje. ([str. 207. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 184. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 188. Tolimir](#)) ([str. 2207. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1566. Mladić, tom III](#))

Kod supermarketa u Kravici u kamionima je bilo zatočeno više muškaraca, koje su počeli da zlostavljaju i udaraju kroz ceradu, a neke su izveli i ubili. ([str. 94. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 180. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 180–181. Tolimir](#)) ([str. 1391–1392. Mladić, tom III](#))

Na rijeci Jadar 13. jula 1995. godine, 17 muškaraca su dovedeni iz jednog skladišta, gdje su postrojeni i strijeljani. Preživio je samo jedan od zarobljenih. ([str. 84–85. Krstić](#)) ([str. 108. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 164. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 168. Tolimir](#)) ([str. 2161–2162. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1402. Mladić, tom III](#))

Veći broj muškaraca je ubijen u Cerskoj 13. jula 1995. i u blizini je nađena masovna grobnica sa oko 150 tijela. ([str. 86–87. Krstić](#)) ([str. 166. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 169–170. Tolimir](#)) ([str. 1407. Mladić, tom III](#))

Na livadi u Sandićima je 13. jula ubijeno između deset i 15 zarobljenih muškaraca. ([str. 170. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 2200. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1435–1436. Mladić, tom III](#))

Između 1.000 i 1.500 muškaraca iz kolone koji su bili zarobljeni i zatočeni na poljani kod Sandića, 13. jula 1995., autobusima ili pješice je odvedeno u skladište u Kravici, u koje su, kada se napunilo, srpske snage počele ubacivati ručne bombe i pucati direktno u ljude nagurane unutra. ([str.](#)

[88. Krstić](#)) ([str. 109–110. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 175. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 173. Tolimir](#)) ([str. 2171–2175. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1424–1425. Mladić, tom III](#))

Stražari raspoređeni oko zgrade ubijali su zatvorenike koji su pokušavali pobjeći kroz prozore. ([str. 89. Krstić](#)) ([str. 110. Blagojević i Jokić](#)) Narednog dana, prozivani su ranjenici i ubijani. ([str. 175. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 174. Tolimir](#)) ([str. 2176. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1424–1425. Mladić, tom III](#))

U skladištu u Kravici su nađeni materijalni dokazi zločina. ([str. 175–176. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 2182–2183. Karadžić, tom IV](#))

Tijela ubijenih u Kravici su zakopana u Glogovi i Ravnicama, na mjestu koje je ocijenjeno kao primarna grobnica. ([str. 90. Krstić](#)) ([str. 116–117. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 176–177. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 174–178. Tolimir](#)) ([str. 2183–2198. Karadžić, tom IV](#))

Potom su tijela iz Glogove prebačena u sekundarne grobnice u Zelenom Jadru, Blječevi, Budaku i Zalazju. ([str. 90. Krstić](#)) ([str. 117. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 177. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 178–179. Tolimir](#)) ([str. 2183–2198. Karadžić, tom IV](#))

Autobusi pretrpani bošnjačkim ženama, djecom i starcima na putu iz Potočara u Kladanj bili su zaustavljeni u Tišći i pretraženi, a muškarci bosanski muslimani koji su u njima nađeni iskrcani su iz autobusa i negdje oko ponoći njih 22 su ukrcani u kamion, s rukama vezanim na leđima, i ubijeni. Preživio je samo jedan zarobljenik. ([str. 93. Krstić](#)) ([str. 118. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 139. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 142–151. Tolimir](#)) ([str. 2132–2135. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1435–1436. Mladić, tom III](#))

Velika grupa zatvorenika koje su preko noći držali u Bratuncu, rano ujutro 14. jula 1995. godine odvezena je konvojem autobusa u školu u Grbavcima kod Orahovca, odakle su stražari neke zarobljenike izveli napolje i ubili ih. ([str. 94. Krstić](#)) ([str. 120. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 190. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 196–198. Tolimir](#)) ([str. 2215–2220. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1469. Mladić, tom III](#))

Nakon što su ih u sali škole držali nekoliko sati, muškarce su u manjim grupama odvodili na stratišta, a najprije su im stavljali povez za oči i dali nešto vode te kamionima odvozili manje od jednog kilometra, postrojavali i pucali im u leđa. Pogubljeno je između 1.000 i 2.500 bosanskih muslimana. ([str. 95. Krstić](#)) ([str. 123. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 192–193. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 199–201. Tolimir](#)) ([str. 2221–2222. Karadžić,](#)

[tom IV](#)) ([str. 1469. Mladić, tom III](#))

Tijela likvidiranih u Orahovcu su zakopana u primarnim grobnicama Lažete. ([str. 95–96. Krstić](#)) ([str. 126–127. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 196. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 203–205. Tolimir](#)) ([str. 2226–2236. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1469. Mladić, tom III](#))

Primarne grobnice su prekopavane i tijela ubijenih u Orahovcu su prebačena u sekundarne grobnice na lokalitetu Cesta za Hodžiće. ([str. 96. Krstić](#)) ([str. 126–127. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 196. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 203–226 Tolimir](#)) ([str. 2226–2236. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1469. Mladić, tom III](#)) ([str. 1476. Mladić, tom III](#))

Velika grupa zarobljenika iz Bratunca je 14. jula 1995. odvezena u školu u Petkovcima, gdje su ulazili vojnici i tukli zarobljenike ili ih prozivali napolje i ubijali. ([str. 98. Krstić](#)) ([str. 127. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 197–198. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 208–209. Tolimir](#)) ([str. 2237. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1476. Mladić, tom III](#))

Zatočenima je rečeno da se svuku do pasa, da izuju cipele, ruke su im vezane na leđima, i kamionima su odvezeni u kameniti predio kod brane u Petkovcima, gdje su likvidirani po silasku s kamiona. Ubijeno je najmanje 800 bosanskih muslimana. ([str. 98–99. Krstić](#)) ([str. 128. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 199–200. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 209–210. Tolimir](#)) ([str. 2240–2242. Karadžić, tom II](#)) ([str. 1469. Mladić, tom III](#))

Primarna grobnica zatočenih u školi u Petkovcima i ubijenih kod brane, pronađena je kod brane “Petkovci”. ([str. 99–100. Krstić](#)) ([str. 129–130. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 201. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 211–212. Tolimir](#)) ([str. 2244–2249. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1486. Mladić, tom III](#))

Tijela ubijenih u Petkovcima su prekopavana i zakopavana u sekundarne grobnice u Liplju. ([str. 100. Krstić](#)) ([str. 129–130. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 201. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 212–213. Tolimir](#)) ([str. 2244–2249. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1486. Mladić, tom III](#))

U školu u selu Pilica, sjeverno od Zvornika, autobusima je prevezeno još zarobljenika iz Bratunca, gdje je nekoliko muškaraca u sali škole preminulo od vrućine i dehidracije, a dio je izveden, te se čula pucnjava, ali se oni nisu vratili. ([str. 101. Krstić](#)) ([str. 131. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 212–213. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 224–227. Tolimir](#)) ([str. 2267–2269. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1533. Mladić, tom III](#))

Ljude iz škole su ukrcali u autobuse ruku vezanih na leđima i odvezli ih na Vojnu ekonomiju Branjevo, gdje su ih postrojivali u grupama od po deset i strijeljali, te je tog dana na tom stratištu ubijeno između 1.000 i 1.500 ljudi. ([str. 101–102. Krstić](#)) ([str. 131–132. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 33–34. Erdemović](#)) ([str. 214–215. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 228–232. Tolimir](#)) ([str. 2270–2276. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1533–1534. Mladić, tom 3](#))

Nakon ubistava u Branjevu, ubijeno je oko 500 zarobljenih u Domu kulture u Pilici. ([str. 107. Krstić](#)) ([str. 134. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 33. Erdemović](#)) ([str. 216. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 234. Tolimir](#)) ([str. 1534. Mladić, tom III](#))

U Domu u Pilici pribavljeni su čvrsti dokazi da su se na tom mjestu dogodile masovne egzekucije. ([str. 107. Krstić](#)) ([str. 217–218. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 2280. Karadžić, tom IV](#))

Ubijeni su zakopani u primarnoj grobnici u Vojnoj ekonomiji Branjevo. ([str. 102–103. Krstić](#)) ([str. 133–134. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 219–220. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 236–237. Tolimir](#)) ([str. 2284–2290. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1533–1534. Mladić, tom III](#))

Iz ove primarne grobnice su tijela prekopana i prebačena u sekundarne grobnice na lokaciji Čančarski put. ([str. 103. Krstić](#)) ([str. 133–134. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 219–220. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 237–238. Tolimir](#)) ([str. 2284–2290. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1533–1534. Mladić, tom III](#))

Veći broj zarobljenih Srebreničana je dovezen autobusima iz Bratunca u školu u Roćeviću, gdje ih je nekoliko ubijeno. ([str. 201–202. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 214. Tolimir](#)) ([str. 2250. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1509–1510. Mladić, tom III](#))

Kamionima su iz škole zarobljeni prevezeni do šljunkare u Kozluku na obali Drine, gdje su pogubljeni i gdje nije bilo preživjelih. Pogubljeno je najmanje 800 ljudi. ([str. 135. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 207–208. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 219–221. Tolimir](#)) ([str. 2257–2258. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1511. Mladić, tom III](#))

Tijela ubijenih su zakopana u primarnim grobnicama u Kozluku. ([str. 109–110. Krstić](#)) ([str. 136–137. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 210. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 222–223. Tolimir](#)) ([str. 2259–2265. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1510–1511. Mladić, tom III](#))

Iz Kozluka su tijela prokopana i zakopana u sekundarnim grobnicama na lokalitetu Čančarski put. ([str. 109–110. Krstić](#)) ([str. 136–137. Blagojević i Jokić](#)) ([str. 210. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 223. Tolimir](#)) ([str. 2259–2265. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1510–1511. Mladić, tom III](#))

Četvorica bosanskih muslimana ubijena su u Baljkovici kod Nezuka 19. jula 1995. godine. ([str. 229. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 247. Tolimir](#))

Konstatirano je da je 11 ranjenih bosanskih muslimana prebačeno iz Milića u bolnicu u Zvorniku, gdje je jedan od njih preminuo, a deset ostalih je prebačeno u kasarnu “Standard” i od tada im se gubi svaki trag. ([str. 229–230. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 247–249. Tolimir](#)) ([str. 1573–1574. Mladić, tom III](#))

Petorica bosanskih muslimana su zarobljena, četvorica od njih su ubijena blizu Snagova 22. jula 1995. godine, ili otprilike tog datuma, a jedan je preživio pogubljenje. ([str. 234. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 249–252. Tolimir](#)) ([str. 2301. Karadžić, tom IV](#))

U Bišini je 23. jula 1995. ubijeno najmanje 39 bosanskih muslimana, koji su prethodno zarobljeni na području Vlasenice te odvezeni kamionom i likvidirani. ([str. 254–255. Tolimir](#)) ([str. 2305. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1542. Mladić, tom III](#))

Nakon što su izbjegli masovno pogubljenje, četvorica bosanskih muslimana su se predala vojniku VRS-a i završili su u Ugljeviku, a potom Zvorniku, te su ubijeni iza 23. jula 1995. godine. ([str. 235–236. Popović i ostali, tom I](#))

Otprilike 20 zarobljenika, od kojih je većina bila ranjena, stiglo je 18. jula 1995. u logor “Batković” iz bolnice u Bratuncu. ([str. 237. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 259–260. Tolimir](#))

Između 23. i 26. jula, u “Batković” je prebačeno otprilike 140 do 150 ratnih zarobljenika, a 26. jula je policija iz Bijeljine sprovela zarobljenike iz Pilice u “Batković”. ([str. 238. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 259–260. Tolimir](#))

Poslije pada Srebrenice ubijena su šestorica bosanskih muslimana u Godinjskim barama kod Trnova. ([str. 239–240. Popović i ostali, tom I](#)) ([str. 256–258. Tolimir](#)) ([str. 2308. Karadžić, tom IV](#)) ([str. 1546. Mladić, tom III](#))

Vijeće zaključuje da namjera da se pobiju svi vojno sposobni muškarci Bošnjaci u Srebrenici predstavlja namjeru da se djelimično unište kao grupa u smislu člana 4, što se stoga mora okvalificirati kao genocid. ([str. 256. Krstić](#))

Pretno vijeće, dakle, zaključuje da je optužba van razumne sumnje dokazala da su u Srebrenici u julu 1995. godine protiv bosanskih muslimana počinjeni genocid, zločini protiv čovječnosti te kršenja zakona i običaja ratovanja. ([str. 256. Krstić](#))

Pretno vijeće konstatira da je operacija ubijanja – od odvajanja preko zatočenja do pogubljenja i pokopavanja – bila pažljivo orkestrirana strategija uništavanja usmjerena protiv bošnjačkog stanovništva istočne Bosne. Kao što je već konstatirano, putem tog ubilačkog poduhvata počinjena su osnovna djela ubijanja i nanošenja teških tjelesnih i duševnih povreda. Pretno vijeće se van svake razumne sumnje uvjerilo da su ta djela izvršena s genocidnom namjerom. ([str. 344. Popović i ostali, tom I](#))